

POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVOM

HRVATSKI PLANINAR

God. XXXVII.

Ožujak 1941.

Broj 3.

Izdaje Hrvatsko planinarsko društvo, Zagreb

HRVATSKI PLANINAR

GLASILO HRVATSKOG PLANINARSKOG DRUŠTVA
ZEITSCHRIFT DES KROÄTISCHEN ALPENVEREINS
REVUE DU CLUB ALPIN CROATE
JOURNAL OF THE CROATIAN ALPINE CLUB

Izdavač i uprava - Herausgeber und Verwaltung - Editeur et Administration - Publisher
and Administration: Hrvatsko planinarsko društvo, Zagreb, Varšavska ulica 2a, tel. 65-01
Urednik - Schriftleiter - Redacteur - Editor: Ivan Rengjeo, Zagreb, Križanićeva ulica 4a

GOD. XXXVII

OŽUJAK 1941

BROJ 3

SADRŽAJ: Pražić dr. M.: Planinarstvo i naša toponomastika (str. 57). —
Sudnik I.: Razvitak planinarskog skijanja u Samoboru (sa 3 slike, str. 60). —
Z. V.: Izlet u manastir Rila (sa 4 slike, str. 70.). — Bosnar B.: Kalnik (str. 75.).

*Hrvatski Planinar« izlazi 12 puta na godinu i to u prvoj polovici mjeseca. Pretplata stoji godišnje: za društvene članove Din. 50.— (daci i naučnici plaćaju Din. 40.—), za nečlanove Din. 60.—; za inozemstvo Din. 70.—. Pojedini broj stoji Din. 5.—. Pretplatu, oglase i reklamacije prima HPD Središnjica u Zagrebu, Varšavska ulica 2a. — Odgovorni urednik: Ivan Rengjeo, gimn. ravnatelj, Križanićeva ulica 4a. — Rukopisi se šalju na urednika. — Izdavač: »Hrvatsko planinarsko društvo« u Zagrebu. — Tisak »Tipografije« d. d., Zagreb, Preobraženska 6. — Za tiskaru odgovara Ivan Ivanković, Selska cesta 47.

TOMISLAVOV DOM

S L J E M E 1012 m.

najobjubljeniji i najmoderniji dom planinara i športaša na Sljemenu. Moderni komfor, tekuća voda i novo uvedeno centralno grijanje. — Prvorazredna kuhinja. Cijene umjerene.

Za vrijeme trajanja zimskog sporta pruža se članovima Hrvatskog planinarskog društva pension i od 3 dana. Auto cesta i u zimi prolazna do doma.

UPUTE DAJE:

HRVATSKO PLANINARSKO DRUŠTVO U ZAGREBU,
Varšavska ul. 2-a — Telefon 65-01

Planinarstvo i naša toponomastika

Dr. Mihajlo Pražić

Moglo bi se površnom promatraču pričiniti, da je toponomastika ili nazivoslovje predmet sam po sebi i nezanimiv i dosadan i odviše jednostavan; da se zapravo sastoje iz običnog bilježenja naziva i imena pojedinih gora, predjela ili krajeva. Izgledalo bi, da je toponomastika baš radi te svoje jednostavnosti nešto, što i nije vrijedno, da se savremeni planinar time bavi, a s druge strane lako će se pomisliti, da je to posao, koji je već davno i savjesno obavljen, jer ko načno otići na neku goru i usput pitati okolne seljake za nazivlje pojedinih dijelova i česti te gore nije ni naročito velik, ni naročito težak posao. Pa ipak, iako je sakupljanje i prikupljanje nazivlja dosta jednostavan posao, iako kod nas u banovini Hrvatskoj ima mnogo hiljada planinara i ma da se kod nas planinarstvo gaji već nekoliko godina, zato ipak nije se ili dospjelo ili našlo za vrijedno toponomastički obraditi ne možda jedan određeni kraj, nego ni jednu jedinu goru. I dok se Slovenci s puno prava i ponosa mogu podižiti vanrednim »Imenoslovjem Julijskih Alp« od danas već mrtvog Dr. Henrika Tume, morao je baš Dr. Henrik Tuma još 1933. godine u »Hrvatskom planinaru« preporučiti i hrvatskim i srpskim planinarama, da se prihvate sastavljanja nazivlja pojedinih gora i krajeva po uzoru na njegovo »Imenoslovje«. Svoj spomenuti članak završio je Dr. Tuma sa željom da

»hrvatska, srbska in bolgarska planinska društva prično s resnim sistematičkim preiskavanjem imen za gore, reke, doline in posebno obore...«

Kako je danas kod Bugara ne znam. Kod Srbićanaca osim fragmentarnog prikupljanja D. Krivokapića nema, bar koliko je meni poznato, ničega zaokruženog i završenog. A mi međutim, ni danas, nakon punih 9 godina od apela Dr. Tume, nismo se pomakli ni za jedan jedini korak. Naše planinarstvo i naše planinare kao da toponomastika, prikupljanje nazivlja, ne zanima. Pa ipak, baš taj posao važan je, pa i vrlo važan, važan jednako toliko kao i ispitivanje gora i krajeva u bilo kojem prirodoznanstvenom pogledu.

Današnje naše nazivlje složen je kaleidoskop naziva, koji se počeo sastavljati još u staro matrijarhalno doba, da se preko Liburna, Ilira, Japoda, Rimljana nastavi na Slavene i protegne u naša novija vremena. U današnjem našem nazivlju bit će podosta riječi, koje sežu u daleku prošlost, od kojih mnoge ne znamo danas više odgovornuti i odrediti im ma i približno značenje. No s druge strane bit će opet takovih naziva, koje ćemo, i ako su stari, ipak uspjeti protumačiti ili donekle objasniti.

Dok je još prije desetak godina život u našim gorskim i planinskim krajevima bio uglavnom dosta malo nagrižen novim ekonomskim i društvenim prilikama i životnim uslovima, dotle baš zadnjih godina opažamo, da se život gotovo svagdje, pa i тамо, gdje se ranije odvijao u najpatrijarhalnijim granicama, naglo mijenja, popušta drugim, sasvim novim i ekonomskim i društvenim faktorima. Drugi način života, brži i progredirajući tempo pauperizacije s nužno uvjetovanim jačim migracijama otkidaju starosjedioca od njegove uže i najuže domaje, tako, da sve ono bogato blago nazivlja, gotovo bi se moglo kazati za svaki pojedini kamen ili pedalj pitome zemlje, ostaje jedino među starijim svijetom, da ga i taj pomalo zaboravlja, miješa i brka. Prijeka i najhitnija je zato zadaća toponomastičkog ispitivanja sakupiti i srediti nazivlja naših gora i krajeva i sačuvati ih od zaboravi, a toga posla trebali bi baš kao i kod Slovenaca da se privatne naši planinari.

Skupljanje nazivlja nije međutim sasvim jednostavan i lagodan posao. Sakupljati nazive pojedinih gora i krajeva ne znači samo zaustaviti jednog ili dva gorštaka ili domorodca, zapitati ih za nazive i onda te nazive jednostavno pribilježiti, nego treba u tom poslu mnogo, pa i vrlo mnogo ispitivati, pitati razne ljude, najbolje stare i najstarije, pa se na taj način neće dogoditi, da baš planinari budu po neki puta oni, koji šire krive ili iskrivljene nazive, ako i ne za gore u cijelosti, a ono svakako za pojedine vrhove, grebene, doline ili pećine. I zato se već na nekoliko mjesta dogodilo, da su baš planinari bili oni, koji su starosjediocima naturili poneka krivo shvaćena i krivo interpretirana nazivlja na uštrb starih, dobrih i ispravnih. U prilog toj činjenici navest će zasada samo nekoliko primjera, a započet će s onim, što nam je najbliže i najpoznatije, s Medvednicom.

Nazivlje s područja Medvednice neobično je zanimivo, veoma raznoliko, ali i podosta složeno. Uz najveći dio naziva starog kajkavskog karaktera ima ih podosta, koji sigurno ne pripadaju kajkavskom dijalektu, a osim toga ima i takovih, za koje je danas već vrlo teško naći prikladna objašnjenja i tumačenja.

Za ogoljeli kameni masiv, blok ili Zub pozna naš narod u drugim krajevima nazive: pećina, stijena, litica, greda. Prigorac oko Medvednice pozna samo jedan naziv i to: p e č. Taj naziv susrećemo naročito u istočnom dijelu Medvednice vrlo često. Uz njega ćemo sresti i nazive p e č i n k a i p e č i n i c a za manje i male kamene formacije. Konačno ćemo naći u grupi Gorščice i kolektivni naziv p e č o v j e za čitav jedan divlji kameni masiv.

Na rebru, koje se od Puntijarke spušta preko Prasice i Bukovog Plata na Bačun, nalazi se nad samim početnim dijelom sljemenske ceste vanredno lijepi masiv S t r m a p e č, lijepa nesamo po svom impozantnom izgledu, nego još više po vanrednom vidiku s nje. Me-

đutim, udomaćio se za nju među planinarima naziv **S t r m o p e č**. Kada bi taj naziv bio ispravan, onda bi prema njemu riječ p e č trebala biti srednjega roda, a takove riječi, barem u značenju, koje u ovom slučaju ima, u opće nema u našem jeziku. Ispituje li se točno okolne seljake i to samo stare i najstarije, čut će se uvijek i samo **S t r m a p e č**. Doduše, prije skoro dvadesetak godina pribilježio sam jednom i naziv **S t r n a p e č**, no na tu varijantu nisam više nikada poslije naišao.

Zanimiva je analiza vrha **O š t r c** u skupini Gorščice. Naziv **O š t r c** nisam nikada čuo kod starijih Vidovčana i Bidrovčana nego uvijek i jedino **O š t r e c**, što uostalom i odgovara duhu njihova dijalekta, dok su baš planinari po analogiji na samoborski **O š t r c** i ovaj u Medvednici preinačili u **O š t r c**.

Te dvije, uz mnoge ostale male i sitne grijeske kod točnog i sistematskog toponomastičkog ispitivanja će svakako otpasti i dati mjesta pravim i ispravnim nazivima, no sada bih se pozabavio samo letimice jednim nazivom, koji me je još prije nekoliko godina zatudio. To je naziv **G r a b o v i c e** u masivu Čvrsnice.

Danas je među planinarima udomaćen izraz **D i v a G r a b o v i c a**. Cirkulira već i neka romantička, sladunjava priповijest o ljepotici Divi Grabovici, radi koje je ta dolina dobila ime. Kako je međutim priповijest vezana uz nekog mladog Turčina, slijedilo bi, da je dolina dobila svoje sadanje ime tek prije par stoljeća. Osim toga riječ **d i v a** u smislu ljepotica je kod bosanskog seljaka uopće nepoznata riječ, odnosno barem je ja nisam mogao čuti. Dalje, plemenskog ili kućnog imena **G r a b o v i c a** nema ni u Grabovici, ni u obližnjim naseljima, pa bi se naziv **D i v a G r a b o v i c a**, ako i uzmemo, da je nastao na način, kako se sada prepičava među planinarima, a od njih je prešao i među seljane, bio protivan duhu jezika, jer ako se radilo o nekoj ljepotici iz Grabovice, onda se po njoj dolina mogla nazvati jedino i samo (ako bismo baš htjeli ostati kod riječi **d i v a**) **D i v a** iz **G r a b o v i c e**.

Ja sam međutim, prolazeći onuda doduše samo jednom, i to već podosta davno, čuo od jednog starog čobana ne **D i v a G r a b o v i c a**, nego **D i v j a G r a b o v i c a**. Mnogo kasnije naišao sam na isti taj naziv **D i v j a G r a b o v i c a** i u Cvijićevoj Geomorfologiji Balkanskog poluostrva. Ovaj pak naziv sasvim je drugačiji i sasvim nešto drugo znači. Tko je makar samo jednom video Divju Grabovicu, teško će mu biti povjerovati, da bi narod čekao s legendom sve do pred par stoljeća i onda joj nadjenuo ime, koje se protivi i načinu stvaranja naziva u našega naroda i duhu našega jezika.

Pa ipak, iako se sigurno još i danas tu i tamo nađe na po nekog domorodca, koji će izgovoriti ne **d i v a** nego **d i v j a**, i ako se i kod Cvijića nalazi **d i v j a** a ne **d i v a**, ipak je danas u planinarskoj lite-

raturi uobičajen jedino i samo naziv D i v a G r a b o v i c a . Možda će zato, baš ovi redci poslužiti planinarima, da se konačno ipak pozabave našom toponomastikom, pa ma i skromno, ma i samo fragmentarno, da nam se ne dogodi, možda još jednom, da u »Hrvatskom planinaru« izadu opet fragmenti toponomastike Šare planine prije, nego ma i najmanji fragmenti toponomastike bilo koje naše domaće gore.

Razvitak planinarskog skijanja u Samoboru

Ivica Sudnik (Samobor)

Da se sačuva uspomena na osnutak i 10-godišnji rad ski-sekcije Hrvatskog planinarskog društva podružnice »JAPETIĆ« u Samoboru, sabrane su ove bilješke, koje neka svjedoče, koliko je rada, mlađenačke ljubavi i nastojanja uloženo u to naše međimče. Time je prikazana ujedno i povijest skijanja u Samoboru.

Na poticaj nekolicine skijaša, članova HPD »JAPETIĆ« u Samoboru, osnovana je zaključkom sjednice uprav. odbora od 17. II. 1931. društvena ski-sekcija u Samoboru. Osnutak je požurila naročito činjenica, što je u to vrijeme bila u Samoboru vrlo aktivna još jedna slična sekcija, no ta je imala posve druge ciljeve. Ali je trebalo u to doba, kada je cvala diktatura, da i Hrvati imaju svoje žarište, i zato je osnovana u Hrvatskom planinarskom društvu ski-sekcija! Razumije se, da je smjesta nastalo živahnije skijanje, razvila se borba o prestiž, naša je ski-sekcija rasla i cvala. Pobjedila je velika volja i ljubav prema domovini...

Osnivači su ski-sekcije a ujedno i njeni prvi skijaši Josip Cipek, Vilko Sirovica, Antun Šoić, Nikola Sirovica, Mirko Rusan i Ivica Sudnik, koji je ujedno izabran prvim pročelnikom. Njih šestorica počeli su marljivo učiti i usavršavati se u vožnji, a usporedno bi svake nedjelje i blagdana pribređivali zajedničke izlete na razna mjesta u Samoborskem gorju. Prve godine bilo je 11 takovih izleta te 4 izleta ski-jörringom na Rude. Ako se uzme u obzir dosta kratka zimska sezona i nepovoljne snježne prilike, vidi se, koliko je volje i truda upotrijebljeno, da se to kratko vrijeme što više iskoristi. Osim navedenih izleta članovi su gotovo danomice, kada su to snježne prilike dozvoljavale, vježbali u Anindolu. Pri tom smo doživjeli mnogo događaja, jer dok je ostala mladež oko nas skakutala uz mnoštvo šaljivih primjedaba, stariji su naprotiv gledali na nas s nekim nepovjerenjem, jer si nijesu mogli predviđati, da se s tim »nespretnim daskama« može bilo što poduzeti! Unatoč toga

zanimanje za skijanje je postalo ogromno. Tko nije smogao sredstava za nabavu skija i ostalog pribora, taj se pomogao sa dvije obične, na kraju nešto zaobljene daske, nekoliko remenaca, nekoliko čavlića, — i opet smo imali jednog skijaša više!

Da se pak što više podigne zanimanje za skijanje i kod širih kru-gova samoborskoga građanstva, odlučeno je bilo, da se priredi jedno javno natjecanje.. No tu se pokazala prva zapreka: nije se našlo nikoga, tko bi znao provesti jednu ovakovu priredbu. Na našu molbu odazvala se bratska ski-sekcija HPD, Središnjice u Zagrebu, poslavši nam svog izaslanika Viktora Šetinu, koji je preuzeo vodstvo natjecanja, i proveo ga na zadovoljstvo sviju.

Natjecanje, prvo ove vrsti u Samoboru, bilo je priređeno 22. II. 1931. u 2 sata popodne na pruzi dugoj oko 7,5 km. Startanje bilo je dozvoljeno s obzirom na propagandni značaj svakome skijašu uz uložak od 10 dinara. Natjecalo se u dvije skupine: »za prvenstvo Samobora«, gdje su mogli nastupiti samo domaći skijaši, i »za prvenstvo ski-sekcije H.P.D. »JAPETIĆ«, gdje su nastupili svi bez razlike. Pruga je stavljalna na natjecatelje prilično teške zahtjeve. Dvije trećine vodilo je užbrdo (najviša točka: piramida na Tepcu), a jedna se trećina spuštala (najniža točka kod groblja). Start se nalazio kod gostonice Fresl u Anindolu, dok se cilj nalazio na »Šoštarićevoj li-

MILIVOJEVIĆ - RUSAN - SUDNIK - ŠOĆ POBJEDNICI NATJECAJA 30. I. 1933.

vadi». Pruga je kretala od starta prema kapelici sv. Ane, dalje prema Starome gradu i odavle serpentinama na piramidu. Od piramide puštala se opet mimo kapelica sv. Jurja i sv. Ane perivojem do groblja, da se opet odavle kroz vinograde uspne na cilj. Za tu našu prvu priredbu javilo se 19 natjecatelja. Od tih je prošlo cilj 12, dok su ostali odustali. Za Samobor je nastupilo 15 vozača, a iz Zagreba četvorica. Od društava bili su zastupani: ski-sekcija H.P.D. »JAPETIĆ«, Samoborski Tenis-klub, H.Š.K. »Samobor«, Sokolsko društvo Samobor, Ski-sekcija Središnjice H.P.D-a iz Zagreba i H.A.Š.K.

Rezultati toga natjecanja bili su slijedeći: »Za prvenstvo Samobora« 1. Stojan Starec, Sokol, 50 minuta 35. sekunda; 2. Vladimir Ortinsky, Tenis-klub, 51,11; 3. Josip Hetler, Sokol, 51,35; 4. Vilko Sirovica, »Japetić«, 52,32; 5. Ivica Sudnik, »Japetić«, 53,25; 6. Antun Šoić, »Japetić«, 56,55; 7. Nikola Sirovica, »Japetić«, 57,25; 8. Sergije Seneković, Sokol, 1:05,00; 9. Mirko Rusan, »Japetić« 1:06,32; 10. Josip Cipek, »Japetić«, 1:09,10. Za »Prvenstvo Skisekcije H.P.D. JAPETIĆ« postignuti su ovi rezultati: 1. Frane Pernuš, H.P.D. Zagreb, 45,35; 2. Nanec Mlinarić, H.A.Š.K. Zagreb, 46,03.

Poslije natjecanja bio je sastanak sviju skijaša u Tkalčićevoj gostonici, gdje su pročitani rezultati natjecanja i razdijeljene nagrade (kolajne) prvoj petorici »Za prvenstvo Samobora« i dvojici »Za prvenstvo skisekcije«. Tom zgodom su predsjednik podružnice »JAPETIĆ« Stjepan Šoić i podpredsjednik mr. Mirko Kleščić srdačno pozdravili sve natjecatelje želeći, da se ovaj lijepi sport što jače razvije u Samoboru, jer i položaj cijele okolice pogoduje razvitku skijanja i zimskog planinarenja.

Ovo prvo natjecanje dalo nam je ogromnu moralnu potporu, a ujedno je pokazalo i ustrajnost naših vozača. Nismo doduše pobijedili, no za to je svih 6 vozača, koji su vozili za našu skisekciju, stiglo na cilj. Led je bio probijen, — skijanje i zimsko planinarenje osvojilo je Samobor!

Ski-sekcija održala je potom dva skupna sastanka, na kojima su rješavana pitanja administrativne naravi. Tako je zaključeno, da se skisekcija upiše za redovitog člana Zagrebačkog zimsko-sportskog podsaveza, a preko njega i za člana Saveza, koji je primitak u članstvo potvrđio dopisom od 4. III. 1931.

Na II. redov. glav. god. skupštini H.P.D. »JAPETIĆ«, 18. IV. 1931. predložio je u svome izvještaju pročelnik skisekcije Iv. Sudnik čitav raspored rada za buduću godinu. Prema tome rasporedu ima se provesti što veća i svestranija akcija za propagandu skijanja u Samoboru. Od toga će imati velike koristi podružnica okupljajući oko sebe omladinu, koja će puna ambicije podupirati i ostali rad podružnice na polju hrvatskog planinarstva. S druge strane, imat će

veliku materijalnu korist čitav Samobor i njegova okolica zbog podizanja prometa stranaca, koje treba i zimi privući u Samobor. U tu svrhu imade se zamoliti bratska Ski-sekcija Središnjice H.P.D-a u Zagrebu kao i Zagrebački zimsko-sportski podsavez da podupiru ovo naše nastojanje priređujući izlete i natjecanja u Samoboru. Imadu se također umoliti, da prirede kakovo predavanje s prikazivanjem filmova ili diapositiva. Na skupštini prisutni predsjednik Središnjice H.P.D-a prof. J. P a s a r ić pohvalio je u svom završnom govoru rad mlađih članova na propagiranju skijanja i zimskog planinarenja davši nam time podstrek i pobuda za daljnji rad.

Clanarina je bila za prvu godinu određena sa 2 dinara s obzirom na to, što članovi imaju velikih troškova za nabavu skijaške opreme. Osim toga dogovoren je, da se za buduću sezonu umoli podružnicu za novčani zajam, kojim bi se nabavile skije i ostala oprema, a članovi bi to mjesečno otplaćivali. Povedena je također živahna propaganda u novinama, koje su donosile naše vijesti i članke te time vidno doprinisile širenju naše misli. Najveću pak zaslugu za tako napredan rad naše ski-sekcije imaju bez sumnje naši seniori: predsjednik Stjepan Soić, pokojni podpredsjednik mr. Mirk o Kleščić, Viktor Matota i Stanko Kompare, koji su kao glavni društveni funkcionari uz ostale odbornike uvijek podupirali rad ski-sekcije i materijalno i moralno, dajući nam uvijek podstrek za daljnji rad.

Stupajući u drugu godinu svoga rada ski-sekcija je razvila u zimskoj sezoni 1931./32. veliku agilnost. Za pročelnika je izabran mr. Mirk o Kleščić, za tajnika Sudnik, dok je blagajnu vodio Stanko Kompare. Na jesenskim sastancima živo se poduzimalo sve za napredak sekcije. Da se domaći skijaši potaknu na što veći rad, predložili smo samoborskoj općini, da za međusobna natjecanja samobor, skijaša dade jedan prelazni dar. I doskora je općina preko načelnika Pavla Cesara u cijelosti prihvatile naš prijedlog i povjerila nam, da ga provedemo u djelo. Izradili smo točne propozicije natjecanja »za prvenstvo Samobora«, za koje je općina dala veoma lijep pokal, koji će dobiti ono samoborsko društvo, čiji ga članovi tri godine uzastopce ili pet puta s prekidom osvoje. Natjecanje je prijavljeno Z.Z.S.P-u, koji ga je odobrio i uvrstio u red svojih službenih natjecanja. Time je bio osiguran uspjeh budućih natjecanja i brojnog sudjelovanja zagrebačkih skijaša.

Da se sačuvaju imena prvih članova ski-sekcije, navest će članove, koji su prisustvovali skupnom sastanku, održanom 25. II. 1932.: Josip i Stjepan Cipek, Nikola i Vilko Sirovica, Milutin Novaković, Ivan Venne, Mirk o Rusan, Antun Soić, Vjekoslav Uršić, Marijan Urli, Žarko Adamek, Zdravko Strmoli, Milo Španović, Sergije

Seneković, Žvonko Hubalek, Ivica Sudnik, te nekoliko predstavnika upravnog odbora podružnice. Tada je podružnica nabavila 7 pari skija te ih je dala na otplatu pojedinim članovima, za učenje pak početnika nabavljeno je posebno još 5 pari. Na taj je način odgojeno veoma mnogo novih skijaša, koji su, razumije se, postali članovima podružnice.

Dan 14. II. 1932. bio je veoma značajan za našu ski-sekciju. Toga se dana održala natjecanja »za prvenstvo Samobora« i »za prvenstvo podružnice H.P.D-a JAPETIĆ«. Tome natjecanju, prvom službenom u Samoboru, prethodila je velika novinska propaganda, koju su poveli zagrebački dnevničari. Dva dana prije natjecanja zapalo je preko pol metra idealnog pršića, temperatura se spustila vrlo nisko. Glavni su dakle uvjeti za natjecanje bili povoljni. I nije ni čudo, da je već dan prije natjecanja Samobor vrvio od stranih izletnika i skijaša-natjecatelja. Na sam dan natjecanja osvanulo je divno zimsko sunčano jutro, Samobor je poplavila nova masa skijaša. Sve je bilo napeto i znatiželjno za ishod natjecanja. Nije ni čudo: prijavilo se blizu 50 natjecatelja sviju skupina s popularnim Žingerlinom na čelu. Poslije podne, točno u pol 3 sata, započelo je natjecanje. Vodstvo natjecanja — predsjednik: Šoić, starteri: Kleščić i Poščić, suci na cilju: Šetina, Peterkoć i Kompare te nadzornik pruge: Sudnik — pobrinuli su se za pravilan tok. Na startu se prijavilo 45 natjecatelja, članova Središnjice H.P.D-a, Haška, Runolista, Concordije, Maratona, Mariborskog smučarskog kluba, te naše ski-sekcije.

Rezultati bili su slijedeći: za »Prvenstvo Samobora«: 1. Mirko Rusan, 33,45; 2. Antun Šoić, 34,31; 3. Ivica Sudnik, 35,06; 4. Vilko Sirovica; 5. Zdravko Strmoli, 6. Vjekoslav Uršić. — Za »Prvenstvo podružnice H.P.D-a JAPETIĆ«: Juniori: 1. Marcel Priester, Hašk, 29,27; 2. Drago Ciprijanović, Runolist; 3. Ladislav Šurbeg, Runolist. — Seniori: 1. Rudolf Žingerlin, Maraton, 26,43! 2. Vlado Milošević, Runolist, 3. Boris Praunsperger, Concordija. — Dame: 1. Zdenka Brahm, H.P.D., 13,33; 2. Jelica Vučak, Runolist, 3. Marija Hodnik, Runolist.

Pruga je bila položena u Anindolu, u duljini od 5.160 metara. Start se nalazio na »Šoštarićevoj livadi«, a odavle je pruga vodila mimo Španovića, Sv. Ane do Staroga grada serpentinama do piramide na Tepcu. Odavle je dobrim spustom krenula mimo kapelica sv. Jurja i sv. Ane, perivojem mimo groblja na Trg kralja Tomislava, gdje je bio cilj. Duž cijele pruge, a naročito na cilju bilo je sakupljeno vanredno mnogo gledalaca, koji su s velikim zanimanjem pratili tok natjecanja. Nakon svršetka bilo je u vijećnici svečano proglašenje rezultata i podjela nagrada. Prva trojica svake skupine dobila su vrlo lijepе plakete, dok je naše ski-sekcija dobila krasan pokal sa-moborske općine u prelazno vlasništvo za 1932. godinu. Na toj

LIVADE U ANINDOLU

Foto: Ivica Sudnik

svečanosti prvi je govorio samoborski načelnik Pavao Cesar, koji je pozdravivši brojne zagrebačke skijaše, predstavnike klubova i društava predao našoj ski-sekciji u pohranu pokal i čestitao na prvoj pobjedi. U ime Središnjice H.P.D-a govorio je pokojni predsjednik Parić naglasivši veliku potrebu suradnje zimskoga sporta s planinarstvom, naročito pak sa zimskim planinarenjem. Još su govorili kapetan Vučak, Vitor Šetina te predsjednik podružnice Šoici.

Samobor smo osvojili...! Ovo natjecanje vrlo je mnogo doprinijelo propagandi skijanja. Trebalo je promatrati vesela lica skijaša, koji su ostavljali večernjim vlakovima Samobor. Sva su se sjala od zadovoljstva i oduševljenja. Naša ski-sekcija, a po njoj i sama podružnica »JAPETIĆ« osvojili su simpatije cijelog Samobora, dok je omladina dobila samo jedan cilj: postati redovitim članom ski-sekcije. Odsada će se natjecanje za »Prvenstvo Samobora« prema propozicijama priređivati svake godine. Bit će to redovita smotra mladenačke snage i volje, — smotra podmlatka hrvatskog planinarstva!

Prema godišnjem izvještaju tajnika ski-sekcije za glavnu skupštinu sekcija je brojila koncem sezone 1931./32. 28 redovitih članova, od toga 18 verificiranih kod Z.Z.S.P-a. Članovi su priredili 20 skupnih izleta u Samoborsko gorje, dok se naumljeno natjecanje s Oštrca preko Palačnika u Samobor nije moglo održati zbog pomanjkanja snijega. Preko ljeta su članovi ski-sekcije marljivo surađivali u planinarskom radu, naročito su preuzeli markiranje planinarskih puteva i staza na području čitavog Samoborskog gorja.

Na jesen 1932. provela je ski-sekcija dobro zamišljen raspored rada. Broj članova dosegao je brojku 40! Obavijesti iz Zagreba nавијештale su veliki pohod skijaša u Samobor preko zimske sezone. Upravni odbor H.P.D. »JAPETIĆ« na poticaj ski-sekcije uredio je planinarsko sklonište na Prekrižju ispod Plešivice. Nabavljeni je spremi za spavanje i opskrbljivanje. Posebna važnost posvećena je »Soićevu kući« pod Japetićem. I ova će odsada biti tokom cijele zime stalno otvorena i opskrbljena i primati skijaše, da uživaju u zimskoj prirodi. Uz pokal samoborske općine, javlja se i »Društvo za promet stranaca« s krasnim pokalom, određenim za najbolju skijašku momčad. Organizira se nadalje stalna obavještajna služba, pružaju se podatci o raspoloživim stanovima, hrani i gostionicama u Samoboru i Rudama, organiziraju se saonice za ski-jöring. Posebna se pažnja posvećuje davanju vremenskih izvještaja zagrebačkoj Radio-stanici, »Putniku« i redakcijama listova o stanju snijega i o temperaturi.

Sva se pitanja rješavaju na sastancima, koji se održavaju redovito svakog četvrtka u novim društvenim prostorijama, koje je uzela naša podružnica u zajednici s »Društvom za promet stranaca« u zgradi samoborske općine. To je učinjeno na prijedlog i molbu naše ski-sekcije, budući da se ovako velik rad, kao što je zasnovan, ne bi mogao dolično razvijati bez vlastitih prostorija. Skupni su se sastanci pokazali korisnima, jer se je na njima moglo opširno i nesmetano raspravljati o svim pitanjima, koja zanimaju svakoga skijaša.

Na glav. god. skupštini H.P.D. »JAPETIĆ«, održanoj 29. IV. 1933., iznio je tajnik ski-sekcije u svome izvještaju sav rad sekcije. Glavna i jedina priredba ski-sekcije tokom zimske sezone 1932./33. bilo je natjecanje za »Prvenstvo Samobora«, održano 29. I. 1933. Upravo rekordan broj natjecatelja — 45 — svratio je na sebe velik interes građanstva. Duž cijele pruge a naročito na cilju, na Trgu kralja Tomislava, sakupilo se mnoštvo gledalaca, koji su burno pozdravljali i podrili pojedine natjecatelje. Sada već to natjecanje postaje popularno i imade svoje tradicije! Publika znade već najosnovnija načela i pravila i živo sudjeluje kod priredbe. Na utvrđenoj pruzi kroz Anindol, u duljini od 5.5 km, postignuti su slijedeći rezultati: Seniori: 1. Boris Praunspurger, Concordija, 22,46; 2. Josip Kurzman, Runolist; Juniori: 1. Marcel Priester, H.A.Š.K., 29,00; 2. Tugomir Sprem, Sokol II.; 3. Milan Kobali, Sokol II.; 4. Franjo Tučan, H.A.Š.K.; Dame: (3 km): 1. Milica Janković, 29,33; 2. Mira Weinert; 3. Jožica Mervart. Školska omladina (2 km): 1. Zdenko Tenk; 2. Oto Veber; 3. Ratko Buzina; 4. Mira Šoić. Domaći za »Prvenstvo Samobora«: 1. Mirko Rusan, »Japetić«, 31,30; 2. Antun Šoić, »Japetić«; 3. Ivica Sudnik, »Japetić«; 4. Simo Milivojević, »Japetić«. Svečano proglašenje rezultata bilo je još isti dan svečano izvršeno u općinskoj vijećnici.

Dana 5. III. 1933. trebalo se održati veliko natjecanje za »Prvenstvo Samoborskog gorja«. U tu svrhu dalo je »Društvo za promet stranaca« veoma lijep pokal za najbolju momčad te kolajne za pojedince. Izrađene su bile i potanje propozicije za to natjecanje, koje se imalo izvršiti na pruzi od Oštrca preko Gregurić-brijega i Palačnika u Samobor, no dan pred samom natjecanjem došla je jaka jugovina i odnijela sav snijeg!

Rad ski-sekcije na propagiranju skijaškog sporta u Samoboru pokazuje nove uspjehe: Tokom 1933. godine izgrađena je zaslugom Škole narodnog zdravlja iz Zagreba nova planinarska kuća pod samim vrhom Oštrca, nazvana »Đački planinski dom«. Ta kuća je sa građena na sedlu između Oštrca i Ptičjeg vrha na visini od 760 m. Iste godine postavljeni su i temelji druge »skijaške kuće« na Velikom dolu. Tu kuću podigao je marni Ski-klub »Zagreb« učinivši time Veliki dol žarištem skijaškog sporta i zimskog planinarenja u Samoborskem gorju.

Pod jesen 1933. ski-sekcija nastavlja ponovno živim radom. Okuplja oko sebe većinu samoborske omladine, — broj članova se povisio na 60! Priređuju se zajedničke vježbe, izleti, natjecanja i zabave. 2. II. 1934. priređuje se na anindolskoj pruzi natjecanje za »Prvenstvo Samobora«. Po dobrim sniježnim prilikama sakupilo se na startu 58 natjecatelja, — najveći je to broj natjecatelja do danas! U potpuno punoj dvorani općinske vijećnice proglašeni su ovi rezultati: Seniori: 1. Ivo Ciprijanović, Cepin, 26,26; 2. Božo Capar, Cepin; 3. Vlado Zalokar, Runolist. Juniori: 1. Đuka Egersdorfer, Cepin, 27,01; 2. Veljko Zavrnik, Sokol II; Subjuniori: 1. Vlado Ožbold; 2. Milan Rešetar; 3. Branko Kompare, Dame: 1. Zdenka Brahm; 2. Milica Janković; 3. Štefica Fuis. Za »Prvenstvo Samobora« postig-

TEČAJ NA ŠOSTARIĆEVIM LIVADAMA

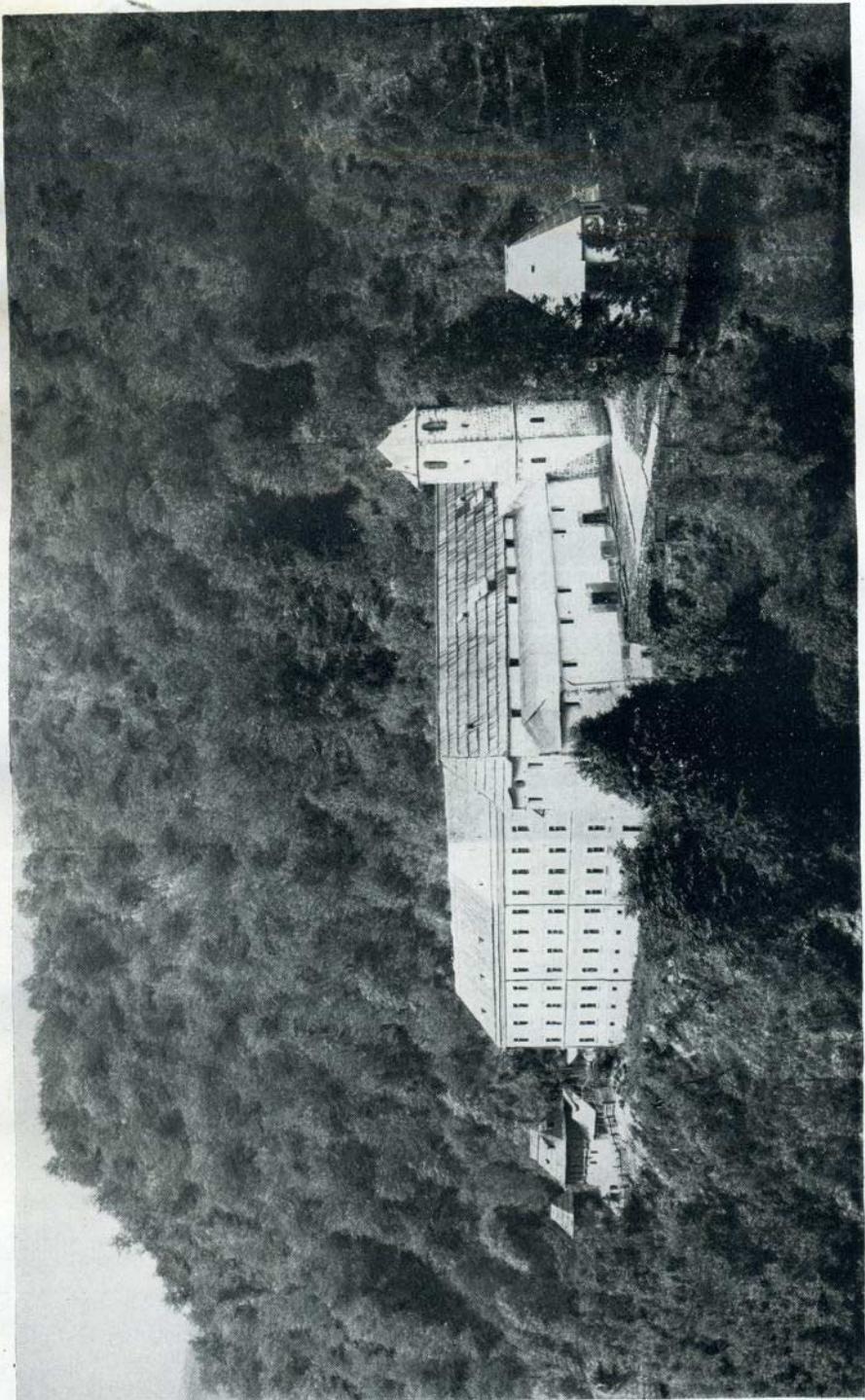
Foto: Ivica Sudnik

nuti su ovi uspjesi: 1. Vilko Sirovica, 29.00; 2. Jandro Matota, 3. Antun Šoić pa dalje: Z. Sirovica, M. Novaković, M. Rusan, N. Sirovica, M. Matota i I. Ivančak. U ovoj posljednjoj skupini osvojio je član naše ski-sekcije Vilko Sirovica naslov prvaka Samobora, a time je ujedno po treći puta osvojen i pokal samoborske općine, koji je time prešao u stalno vlasništvo naše ski-sekcije, koja ga čuva kao svoju najljepšu trofeju. 11. veljače trebalo se održati natjecanje za »Prvenstvo Samoborskog gorja« s Oštrela u Samobor, no i ove godine nijesmo imali sreće, jer nije bilo dovoljno snijega.

Na pokladni utorak (13. II. 1934.) priredila je ski-sekcija pokladnu zabavu u dvorani »Lavice«. Zabava je u svakom pogledu lijepo uspjela. Za same pak članove ski-sekcije i njihove uzvanike priredena je kućna zabavica 18. III. u prostorijama Pučke čitaonice.

Pod jesen 1934. potaknuta je među članovima ski-sekcije misao, da se za propagiranje zimskog športa izgradi u blizini samobora malena skijaška skakaonica. Stupili smo u vezu s ing. Z. Badovincem i M. Cubelićem, da nam kao stručnjaci dadu svoje savjete i mišljenje. Razgledali smo i izmijenili nekoliko prikladnih položaja u Anindolu i livadama, no ustanovilo se, da bi velike zemljoradnje nagrdile Anindolski perivoj, a osim toga je Anindol na premalenoj nadmorskoj visini, da bi imao dovoljno snijega kroz zimsku sezonu. Tako je misao gradnje skakaonice napuštena, premda nam je samoborska općina osigurala novčana sredstva. U znak priznanja radu naše ski-sekcije izabran je na god. skupštini Z.Z.S.P-a 20. XII. 1934. u njegov uprav. odbor tajnik sekcije Iv. Sudnik. Dana 11. II. 1934. održano je na Oštrelu po prvi put slalom-natjecanje za prvenstvo Z.Z.S.P-a uz veliko sudjelovanje gledalaca.

Početkom 1935. godine održano je opet nekoliko značajnih natjecanja. Zagrebački skijaši i njihovi klubovi odaju priznanje Samoborskem gorju priređujući tu razna natjecanja. Naša ski-sekcija priredila je 13. I. 1935. klubsko prvenstvo. Vozila su se dva natjecanja: daljinsko od piramide na Tepcu — Cerje — piramida — Fresl — Šoštarićeve livade — Španović — Sv. Ana — Trg kralja Tomislava. Drugi dio čini spust s piramide kroz Anindolski perivoj na trg. Prvak ski-sekcije je onaj, kod kojega je zbir vremena obadva natjecanja najmanji. 20. I. 1935. održana je na Velikom dolu međugradska slalom-utakmica Celje — Zagreb. 27. siječnja priređuje zagrebački »Grafičar« daljinsko natjecanje na Plješivici, 2. veljače »Prvenstvo Samobora«, a 10. veljače održana su dva značajna natjecanja: prvenstvo Zagrebačkog zimsko-sportskog podsaveza u slalomu na Velikom dolu i »Prvenstvo Samoborskog gorja«. Posljednje je priredila naša ski-sekcija kao daljinsko natjecanje od 16 kilometara na pruzi: Veliki dol — Šoćeva kuća — Smerovište — Samobor. Od 33 natjecatelja izašao je kao pobjednik seniora Franjo Doršić, Grafičar, u vremenu

ŠUMOVITI KREŠEVSKI KRAJ SA STARIM FRANJEVACKIM SAMOSTANOM

od 54,17. Na spustu Veliki dol — Šoićeva kuća kao prvi junior dolazi Žaja Rudolf, a od dama Štefica Omerzo. Momčadsko prvenstvo, a s njime i pokal »Društva za promet stranaca« osvojila je momčad H.A.Š.K-a: Gvojić-Wolf-Ritig-Setter. 5. III. 1935. priređuje ski-sekcija svoju drugu pokladnu zabavu, koja opet postiže zamjeran uspjeh. Time se završila zimska sezona 1934./35., koja je bila najbolje iskorisćena do danas.

Tokom 1935. godine dolazi do većih promjena u upravi podružnice »JAPETIĆ« te članovi ski-sekcije dobivaju odgovornija mesta u odboru. Pod jesen je nastala također promjena i u vodstvu ski-sekcije, u koje ulazi kao pročelnik Franjo Flasar, referent Ivica Sudnik, blagajnik Stjepan Cipek, odbornici Sirovica, Novaković i Rusan.

S 1936. godinom započinju »slabe godine« skijaškog sporta. Kroz tri godine redom snježne prilike su bile tako nepovoljne, da se nije moglo prirediti ni jedno natjecanje! No ipak je ski-sekcija barem nešto radila. Tako je 1936. postavljena zimska markacija na putu Veliki dol — Lipovec. U unutrašnjem radu ski-sekcije održavali su se redovito svake godine »suhi tečajevi«, koje je vodio Zvonko Sirovica. Godine 1936. daje referent Sudnik ostavku. Početkom 1939. godine preuzeo je pročelnštvo ski-sekcije dr. Milutin Jurčić, a godinu dana kasnije Adalbert Franjić. 8. I. 1939. održano je klubsko prvenstvo u spustu i daljinskom trčanju, a pod zimu, 26.XI., trčao se prvi »cross-country« kroz Anindol. Godina 1940. bila je opet sretna: 21. siječnja održalo se klubsko prvenstvo, 2. veljače »Prvenstvo Samobora« a 4. veljače »Prvenstvo Samoborskog gorja«, na kojem je pobijedila momčad H.A.Š.K-a odnijevši pokal »Društva za promet stranaca«.

Tako danas, nakon toliko lijepih uspjeha i vidnih rezultata, ski-sekcija H.P.D. »JAPETIĆ« ulazi u novi decenij svog opstanka, u kojemu neka je prate želje, da nastavi plodnim radom na širenju skijanja i zimskog planinarstva, u čemu eto i naš dragi Samobor nije ostao na posljednjem mjestu!

Izlet u manastir Rila

Z. V. (Zagreb)

Sredinom kolovoza pošli smo iz Sofije na izlet u manastir Rila. Put se ponešto oteže, jer se mora dvaput prelaziti. Svaki put se dugo čeka. Prvi put u Kočerinovu. Prešli smo na malu uskotračnu željeznici, gdje nam je »mašinka« (lokomotiva) svaki čas pobegla i ostavljala nas. Konačno se ipak po nas vraćala i dovukla nas na »garu«. Svi su se smijali, što mala željeznica ima i garu (stanicu). Tu su nas iskricali i pretovarili u još manju »častnu« (privatnu) željeznicu, koja nas je spretno vozila po vrlo uskom putu tik uz korito potoka sve više i više. Najednom opazismo manastir. Utisak nezaboravan.

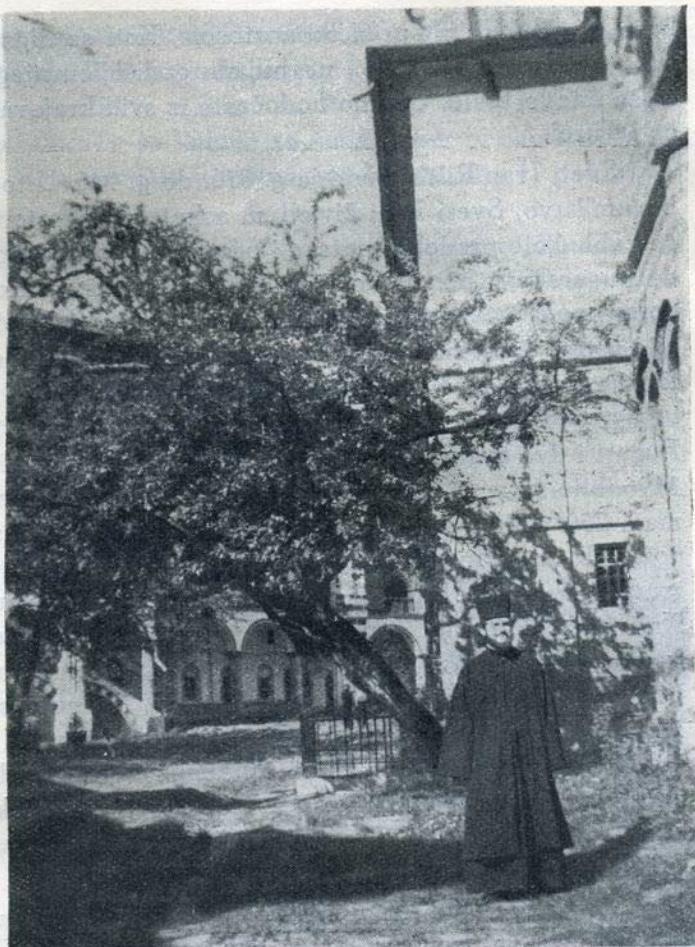
Manastir leži 1146 m. nad morem u kotlini, okružen sa svih strana visokim bregovima gorja Rila. Najviši vrh je Popova Šapka, visok 2710 m. Iz gorja Rila ide vodovod u Sofiju, jer voda s Vitoše ne dostaje, da opskrbi sadanju Sofiju.

Manastir je nepravilan četverokut. Oko njega su prekrasne arkade sa stupovima, a u sredini dvorišta je crkva. Do nje je najzanimljiviji i najljepši dio samostana: kula Relje Krilatice. On je bio vazal cara Dušana, ali se odmetnuo od njega i priklonio Grku Ivanu Kantakuzenu. Kad su se Kantakuzen i Dušan zbljžili, odbaci Kantakuzen Relju. Dušan Silni mu poruči, neka se zakaluđeri ili će zavojevati na njega. Relja Krilatica postane monah i dobije ime Hariton.

RILSKI MANASTIR

Foto: Z. V.

DVORIŠTE
RILSKOG
MANASTIR

Foto: Z. V.

Za uzdarje, što je u manastiru Rila našao utočište, sagradi junak Relja čvrstu kulu g. 1335. Osam godina kasnije pošalje Dušan Silni u manastir ljude, koji zadaviše Relju. On je tu i zakopan, al mu se ne zna za grob, samo nadgrobna ploča u muzeju kaže, da tu leži Hrela.

Samostan Rila utemeljio je 941. sv. Ivan Rilski, sin cara Simeona. Kad se car Petar, njegov brat, iza smrti očeve htio oženiti Grkinjom, opre se tome Ivan, jer se bojao, da bi po ženi Grci zadobili utjecaja u zemlji. Kad se car Petar ipak oženio, odbi se Ivan u goru, i tu je u gori Rila živio pet godina u jednom dubu. Taj dub još i sad stoji. Tu su ga vidjeli pastiri i spoznali da je on svet čovjek. Jednom zgodom izlijjeći bjesomučnika svojom sugestivnom snagom. Tad osnuje manastir, koji je gotovo 1000 godina bio žarište bugarske kulture, dapače i u najtužnije doba bugarske povijesti, za vrijeme turskog rostva. Moći sv. Ivana Rilskog čuvaju se u sanduku ili, kako Bugari

kažu, u »škafu« tik pred ikonostosom. Kad se digne pokrov, vidi se ruka sv. Ivana. G. 1941., na hiljadu godišnjicu njegove smrti, otkrit će se čitavo tijelo. Ovamo hodočaste iz svih krajeva Bugarske, dapače i Turci.

Sveti Ivan Rilski živio je g. 876. do g. 946. U to je vrijeme izbilo bogomilstvo. Sveti ljudi živjeli su asketskim životom i time su mnoge zabludjele predobili natrag i odvratili ih od bugomilstva. 1018. pada Bugarska u bizantsko ropstvo. 1075. Aleksije Komnen prenese u Sofiju moći sv. Ivana, jer je htio da Bugare pretopi u Grke. U tom nije uspio. 1183. preuzme mađarski kralj Bela III. Beograd, Niš i Sofiju i prenese moći sv. Ivana Rilskog u Ostrogon u Ugarskoj. Ali ni tu ne nađu kosti rilskog pustinjaka mira. Već g. 1187. oslobole se Bugari i dva brata, Petar i Asen, prenesu moći po drugi put u Sofiju. 1196. bile su moći prevezene u Trnovo. Crkvu su posvetili tim moćima i 250 godina bile su one u Trnovu. 1469. su rilski učeni monasi poželjeli da se moći vrate u manastir. Delegacija je došla u Trnovo, ali građani nisu moći htjeli dati. Onda su se obratili na sultanovu udovicu Kali (dobru) Mariju, koja je bila upraviteljica oblasti i rođena Slavenka. Ona je posredovala i sultan Murat dade pismo. S tim pismom otišli su u Trnovo i tako su dobili kosti. Na putu su bile moći izložene pet dana i mnogi su došli da im se poklone. Od jednog Bugarina dobili su sanduk, koji ne trune. 30. lipnja 1469. smirile su se kosti konačno u rilskom manastiru. Rijetko je koji živ čovjek toliko putovao, kao ovaj mrtvi svetac. I još nije ni čitav stigao natrag. Desna ruka je u Rusiji.

Manastir je bio triput sažgan od Turaka, a crkvu su monasi sami dali porušiti u 19. vijeku, jer je bila pretjesna.

Samo crkva u 5. spratu kule je iz 14. vijeka. Kula je masivna, četverouglasta zgrada, koja je podignuta u strategijske svrhe. Razdijeljena je na pet spratova. U suterenu je tamnica za političke krvce. U prizemlju su bili branitelji. Okolo naokolo su puškarnice. U I. i II. katu smjestili bi se svi, čim bi signalna puška dala znak za uzbunu. Tu su bili monasi, poslužitelji i narod, koji je dolazio, da se pokloni moćima. N 5. spratu je mala crkva sa starim ikonostasom posvećena Preobraženju Gospodinovu. Kad bi Turci ili razbojnici navalili na kulu i kušali probiti dva metra debele zidine kule, sipali bi na njih braniči: rastaljenu smolu i maslo.

Kad sunce obasja kulu, sine ona u svojoj veličajnosti. Ta kula iz sivih dana prošlosti svjedok je stradanja ispačenog slavenskog naroda. Oko nje pušila se krv, a jauk ranjenih na smrt prolamao se zrakom. Svi su oni izginuli, i neprijatelji i braniči, a kula još stoji i svjedoči o borbama davnih vijekova.

Ima u manastiru golema kuhinja s kotlom, u koji mogu na jedan-put stati 2 vola. Kuhače kojima se miješa i grabi u kotlu, velike su kao škafovi. Otvor za dím je u zidu i na stropu u visini od dva kata. Kuhinja je sva čađava. Tu se kuhalo za čeljad, dok bi neprijatelj op-sijedao manastir. Kraj ognjišta je golem sanduk za sô. U pokrajnjoj sobi je spremište za hranu.

U crkvi u Rilu bilo je uvijek slavensko bogoslužje, dapače i za turskog ropstva, inače je bila svugdje grčko. Uopće su Turci donekle poštivali samostalnost manastira. Ima iz godine 1801. ferman cara Selima, u kojem garantira, da ne će napadati na manastir. Još danas je manastir autonomna općina. Turci su dolazili i u goste kaluđerima. U muzeju čuva se vrlo dug čibuk, iz kojeg su Turci prilikom posjeta pušili. Ima i jedna »svešta« oko dva metra dugačka, koju je u 16. vijeku darovao sultan Murat. Turci su se klanjali moćima svetaca.

RELJINA KULA
U RILSKOM
MANASTIRU

Foto: Z. V.

CRKVA RILSKOG MANASTIRA

Foto: J. Pustay

Najdragocjenija je originalna povelja na pergamentu od cara Ivana Šišmana iz g. 1378., u koju su unesene granice posjeda manastira. Ima zlatan pečat. Počinje riječima: »Ivan Šišman v Hrista Boga blagoveren car i samoderžec vsem Blgarom i Grkom«.

Sada ima manastir 90.000 dekametara šume. Navodno ima crkva 200 milijuna gotovine, al to nam ne reče kaluđer.

U muzeju ima iz 14. vijeka rukom pisanih evanđeljâ i drugih knjigâ. U tim knjigama su i sličice u neobično krasnim bojama iz životinskog i biljnog carstva. Svuda je motiv bugarskog pletera. Monah Rafail radio je drven krst 12 godina iglom, a u zadnjem momentu je oslijepio. Monah Neofit Rilski izradio je globus.

Manastir je dao i učitelje za svjetovne škole n. pr. u Gabrovu. Monasi su i pjesme pjevali. U jednoj pjesmi opisuje se stradanje bugarske majke za vrijeme rata. Na svim poljima duševnog rada dali su monasi djela zamjerne vrijednosti: u znanosti, umjetnosti i pjesništvu. Tu je bio centar bugarske duhovne kulture.

Kako je manastir bio uvijek bogat, svjedoči i velika metalna blagajna, koja se otvarala sa pet ključeva. Ključeve su imali petero braće. Ako jedan brat nije bio sporazuman s izdatkom, blagajna se nije mogla otvoriti.

Mnogo divnih, rukom rađenih plašteva ima u riznicî, mnogo pašova biserom protkanih, a uz njih drijemaju u kutu buzdovani... Krv uz pero i kist! Najprije je trebalo goli život spasiti, a onda se baviti duševnim radom.

Manastir vrši i neku samarijsku misiju. Čitavo jedno krilo pretvoreno je u besplatni hotel, gdje svaki hodočasnih može ostati tri dana.

U manastiru ima 32 brata. Neobično su se obradovali, kad su čuli, da smo iz Jugoslavije.

Ima tu i jedan kuriozitet. U maloj crkvici na groblju blizu manastira čuvaju se uz naplatu lubanje umrlih. Vidjela sam fotografiju lijepo mlade djevojke s kovrčastom kosom, a do nje lubanju te djevojke. Neprestano su mi oči bludile od slike do lubanje: ovako, kako je na slici, izgledala je djevojka za života, a ovako izgleda njena glava sada. Izvan crkve, sasvim blizu je na grobu ista slika. Nisam to razumjela. Kaluđer mi rastumači, da se tijelo pokopa, i kad sagnjije, odnese se lubanja u crkvu.

Ima u manastiru i jedno legendarno drvo. Tik do crkve raste jabuka. Korijen joj ide pod crkvu. Nerotkinja, koja ovamo hodočasti, mora postiti 40 dana, a zatim jesti ploda s te jabuke, pa će dobiti dijete. To nam je prišapnula jedna stara žena.

Kad smo odilazili iz Rila, pjevale su Bugarke, i među njima krasno, tamnooko Lenče, drevnu pjesmu: »Horda, Stara planina!«

Ne ću nikada zaboraviti manastir Rila.

Z. V.

Kalnik (6. X. 1940.)

Belizar Bosnar (Zagreb)

Skupili smo se svi na kolodvoru po sata prije polaska vlaka, što je rijetkost kod nas planinara, a što je najvažnije, ovaj put su došli i oni, koji još spavajući dolaze i to uvijek u zadnji čas izgovarajući se na sat, koji nije na vrijeme zvonio, ili na mamicu, koja ih nije probudila i t. d. No danas su bili svi točni i na okupu pred stanicom samo zato, što vlak odlazi iz Zagreba u 8 sati ujutro.

Na sveopće veselje dobili smo svoj odio u vagonu, koji je susretljivi vlakovođa rezervirao za nas uz malu nagradu. — Vozimo se, možemo reći, punom parom prema Križevcima, a kroz oblačno nebo između rupičastih oblaka prodire sunce i škrto bacca zrake kroz prozor našega vagona. U vagonu je već sve u planinarskom raspoloženju. Kartaška partija je već počela, ali, jasno, ne bez našega Čvarka, koji ovaj put nema sreće, pa stalno gubi. Tamo u kutu kupeja g. Griesbach

govori o fotografiji, dok sučelice njemu g. magister s mnogo pažnje secira jednu rotkvicu i maže kruh maslaczem. — Zamalo eto nas i u Križevcima. Vrijeme se promijenilo a nebom je zagospodarilo sunce, koje sad već lijepo osjećamo čekajući autobus, koji će nas odvesti do samoga podnožja Kalnika. Već jurimo vijugavom, blatnom cestom prema Kalniku, a pod sobom osjećamo svaku jamu, čemu se vesele oni, koji imaju slab želudac. No naš autobus bezobzirno juri i ostavlja iza sebe pitome bregove zasadene vinovom lozom i slamom pokrivenе kleti pune budućeg vina. Eto nas i do samog podnožja Kalnika, odnosno do male crkvice, gdje smo se iskricali iz autobusa i već stojimo u grupi pred fotografskim aparatom... »molim, mali naprijed, veliki odzada«, kvrc... »tako, sada molim kolor-slika«... kvrc, »hvala, gotovo«, zahvaljuje g. Griesbach, a mi produžujemo put na vrh Malog i Velikog Kalnika. Uspinjemo se dosta strmim putem prema jednom vrhu Maloga Kalnika i nakon tri četvrt sata već smo gore na njemu, pa ćemo zatim dalje po njegovim sivim stijenama na sam vrh Velikog Kalnika, koji dominira nad križevačkim planinama i ravnicama svoje okolice, dok se tamo dalje na sjever uspinje gorovita Ivančica sa svojim lijepim zelenim zagorskim bregima.

S Kalnika smo se spustili do planinarske kuće, gdje nam je već gostoljubiti i požrtvovni g. Roter pripremio dobar objed, koji smo naša Lena a i mi od srca već zaželjeli.

Uz poznato planinarsko veselje i dobro križevačko vino, pošto smo se već dobro odmorili, krenuli smo do staroga kalničkog grada, čije su se zidine usjekle u sive kamene masive Kalničke gore. Njegove dimenzije još i danas pokazuju jedan od onih velikih gradova, koji su sačinjavali u XV. vijeku dio naše slavonske županije. Sagrađen je u doba, kada i Okićgrad, a njegovo se ime spominje prvi puta 1243. god., tj. u ono vrijeme, kada se je kralj Bela bježeći pred Mongolima sklonio sa svojom ženom i dvoje djece na more, gdje mu djeca umriješe te ih pokopaše u Splitu u crkvi Sv. Duje, gdje i danas počivaju, dok je on bježeći onamo došao i u grad Kalnik i tu su ga seljaci, po tome prozvani šljivari, hranili šljivama. Znamo, da su osim kralja Bele bili vlasnici stanovnici grada Kalnika i grofovi Celjski, pa Draškovići i drugi, dok konačno nije god 1685. pripao obitelji Ožegović.

Izlazimo iz grada osjetivši svu historijsku veličinu i zadaću toga zaista interesantnoga grada, u kojem su stanovali hrvatski kraljevi i velikaši stvarajući ovdje stranice hrvatske povijesti.

Spuštamo se šumom, pa zatim plodnim poljima loznicama prema Novom Marofu, dok okolišne planinske vrhove miluju posljednji traci zalazećeg sunca. Eto nas na samoj stanci Novog Marofa, a odatle ćemo u poznatom planinarskom raspoloženju vlakom u Zagreb.

DRUŠTVE NE VIJESTI

GLAVNA GODIŠNJA SKUPŠTINA H. P. D. GLAVNE PODRUŽNICE »BJELAŠNICE« U SARAJEVU

U prostorijama Hrv. pjev. društva »Trebević« održana je 5. veljače o. g. 18. redov. glav. godiš. skupština glavne podružnice Hrv. planinar. društva »Bjelašnice«, koju je otvorio dugogodišnji društveni predsjednik g. dr. Josip Fleger. Nakon pozdrava članstva dr. Fleger izražava radost i zadovoljstvo, što se ispunila davnja želja članova, da bratska saradnja između »Bjelašnice« i Društva planinara u B. i H. dovede obadva društva do spajanja, što će konačno djelovati na daljnji društveni razvitak za dobro i napredak našeg planinarstva, jer naše planine imaju sva ona obilježja, koja ih čine privlačivima. Društvo planinara je u svome 19-godišnjem djelovanju, istakao je nadalje dr. Fleger, radilo i stvorilo na planinarstvu našeg kraja toliko, da govoriti o tome radu znači pisati povijest planinarstva Bosne i Hercegovine. Da Društvo planinara u B. i H. nije ništa drugo stvorilo, nego toliki broj planinarskih kuća na našim planinama, učinilo bi za naše planinarstvo mnogo. Iz ljubavi prema društvu obradio je dr. Fleger, kako je nadalje istakao, kratku povijest planinarstva u Bosni i Hercegovini, koja će uskoro izići u društvenom časopisu »Hrvatskom planinaru«. Zatim je dr. Fleger zahvalio ispred HPD »Bjelašnice« pionirima našeg planinarstva, vrijednim planinarskim radnicima iz odbora Društva planinara, Štambuku, Steineru, Sukiću, Guberu, Tausigu i drugima, ističući njihove zasluge za uspješan društveni rad naročito oko fuzije, koja je sretno privedena u djelo.

Dr. Fleger govori nadalje općenito o planinarskom radu. Istiće, da nema planinara bez terenskog planinarenja. Zadaća je društva, da svakog člana izgradi kao planinara. S pomoću društva

može se jedino iz naših planina izraditi ono, što imaju danas Julisce alpe. Da je tome tako, dokaz su 21 planinarska kuća društva na teritoriju Bosne i Hercegovine, od kojih 14 pripada podružnici »Bjelašnici«. Apelira na prisutne, da suradnjom pomognu društveni rad, da bi se što više podigao nivo naših planinara. Zadovoljan je s lijepim brojem društvenih izleta, a izleti su ogledalo planinarskog društva. Konačno zahvaljuje odbornicima kako »Bjelašnice« tako i Društva planinara na divnoj planinarskoj harmoniji i radu nakon fuzije, pošto su oba odbora sav taj ogromni posao brzo i na zadovoljstvo sveladali.

Tajnik g. Drago Maltarić podnosi iscrpan izvještaj o radu društva, iz koga se vidi slijedeće: Društvo broji 550 redovitih članova, 47 utemeljitelja, 10 začasnih članova i 59 članova podmlatka te prema broju članstva dolazi u Matice HPD. Rad u 1940. je zadovoljavao. Održano je 50 odborskih sjednica, obavljeno je pošumljivanje okoline doma na Bukoviku, dne 6. XI. 1940. priređeno je Martinje sijelo na Bukovi-

Najveći izbor planinarskih, športskih i ostalih cipela vodi trgovina
MACAN-cipela

FRKOVIĆ I DRUG

Zagreb, Ilica 24. — Telefon 55-14.

PLANINARI, SKIJASI, ŠPORTAŠI!

Poslije napornog športa, koji vršite po svakom vremenu, po kiši i zimi, čuva Vas od prehlade gutlijaj toploga čaja, ali ne običnog ruskog, već vitamina sadržavajućeg, okrepljujućeg cvjetnog »EMONA« čaja. Prireden limunom, rumom, rakijom, vinom ili mljekom, daje napitak izvanrednog učinka i okusa. Također u gostonicama i u svim planinarskim kućama zahtijevajte samo pravi cvjetni »EMONA« čaj ljekarne Mr. Bahovec u Ljubljani.

ku, a na članskim sastancima, koji se drže svakog četvrtka, održavana su razna predavanja iz oblasti planinarstva. Suradnja članstva u društvom časopisu »Hrvatskom planinaru« bila je obilna. Društvena knjižnica broji 316 djela uglavnom planinarskog karaktera te znatnu zbirku specijalnih karata, 20 albuma fotografija kao i veću kolekciju dijapositiva sa svih glavnih naših planina. U minuloj društvenoj godini obavljen je 65 izleta na bliže i dalje naše planine sa 679 učesnika. Prigodom izleta na Čvrsnicu nađeno je novo nalazište rijetke alpske biljke *sibirea croatica*, o čemu je dr. Fleger pisao u »Hrv. planinaru«. Izvedene su nove markacije puteva na Čvrsnici, od kojih je najvažnija markacija sa stupovima od Vale do planinarske kuće pod Vel. Vilincem, koja će dobro poslužiti naročito zimi. Društveni rad podijeljen je u sljedeće sekcije: skisekcija, tehnička, omladinska i fotosekcija te putna blagajna. Rad sviju sekcija je zadovoljavao. Nabraja planinarske objekte (14) i rad odbora oko njihova održavanja. Naročita je pažnja posvećena uređenju doma na Bukoviku, koji je snabdjeven udobnim ležajima s feder-ulošcima. Uz dom je osnovan i alpski vrt. Na uređenje Aleksandrova doma na Trebeviću utrošeno je 25.700 din. Alapski vrt na Trebeviću uređuje i nadzire g. Urlep.

Veliku građevnu djelatnost podružnice HPD »Vlašić« iz Travnika na Vlašić planini odbor je pomogao svojim

doprinosom od 9.000 din. U gradnju ovog velebnog planinarskog doma utrošeno je dosada oko 250.000 din., te će isti po svome dovršetku nadmašiti u pogledu uređaja i položaja sve ostale naše planinarske domove.

Blagajnički izvještaj je podnio g. Guber. Prema istome prihodi društva iznosili su u prošloj godini 106.000 din., dok su rashodi bili 94.000 din. Poslovni višak iznosio je 12.000 din. Hrv. plan. društvo raspolaže na teritoriju B. i H. s 21 planinarskom kućom, od čega otpada na »Bjelašnicu« 14 plan. kuća u današnjoj vrijednosti od 750.000 din.

Izvještaj nadzornog odbora podnio je g. Šubić, pa je odboru podijeljena razrješnica i nakon toga izabran jednoglasno sljedeći upravni odbor: Predsjednik dr. Josip Fleger, I. podpredsjednik Josip Nepomucki, II. podpredsjednik Josip Belanić, tajnik I. Milorad Čičić, tajnik II. Ante Caratan, blagajnik I. Franjo Lincender, blagajnik II. Mihovil Guber, odbornici: Ljubo Stipić, Martin Ivezić, Josip Sigmund, Franjo Hiršler, Gustav Tausig, Ignac Šubić, ing. Pavao Fukarek, Silvije Ivanović, Stjepan Maltarić, Miroslav Gjurin, Karlo Sieber, Stanislav Jankijević i Ante Stanković.

Nadzorni odbor: Stipo Sukić, Lavoslav Steiner, Ivan Perić i Janko Urlep.

Zatim su izabrani delegati za glavnu skupštinu Središnjice i to: dr. Josip Fleger, Josip Nepomucki i Silvije Ivanović.

Po tom je skupština na prijedlog odbora odobrila sljedeći program rada u tekućoj društvenoj godini: 1. gradnja planinarske kuće u Vali na Čvrsnici, 2. gradnja planinarske kuće na Bitovnji, 3. obnova starih i uspostava novih markacija planinarskih puteva i 4. pošumljivanje okolice planinarskih kuća.

Konačno je izglasан prijedlog Središnjici, da se podružnica i u ovoj godini oprost od polaganja jedne trećine

članarine s obzirom na zamašitost do-
sadanjeg i budućeg društvenog rada.

Pri zaključku predsjednik dr. Fle-
ger pozvao je još jednom članove na
intenzivnu suradnju u društvu, naroči-
to pri posjeti društvenih izleta, te je
najavio, da će se u subotu 8. II. održa-
ti u domu na Bukoviku godišnje sijelo
društvene Ski-sekcije i pozvao je čla-
nove, da ovo sijelo brojno posjetе.

Lj. S.

POČETCI OMLADINSKE SEKCIJE H. P. D »BJELAŠNICE« U SARAJEVU

Sarajevo sa svojom izrazitom planin-
skom krajinom postaje sve više centar
planinarskog pokreta za bližu i dalju
sviju okolinu. Brojna planinarska dru-
štva pronose svojim radom ideju plani-
narstva krajevima Herceg-Bosne već
dugi niz godina. Rad je to smiren, tih,
ali zato pionirski i konstruktivan. Do-
življavao je svoje uspjehe nižući ih jedan
za drugim i stvarajući na taj na-
čin tradiciju planinarske ideologije u
ovim krajevima. Pojedinac kao član
planinarskog društva, a planinarsko
društvo kao član svekolikog planinarskog
pokreta sve više i svakim danom
sve jače izgrađuju na toj tradiciji jedan
progres, s kojim će se upoznati
prava bit planinarstva. Prema tome i
rad pojedinog društva ima svoju raz-
vojnu fazu, pri čemu pojedini uspjesi
daju uvijek veći poticaj za daljnji rad.
Na taj način i sama H. P. D. »Bjelaš-
nica«, kao jedan od nasilaca te tradi-
cije, zauzima svoju razvojnu fazu pre-
ma tome progresu. Novi momenti i novi
uspjesi uvijek sa sobom donose i novi
način dalnjeg rada.

Tako je i u najnovije vrijeme sjedi-
njenjem Društva planinara u B. i H. sa
H. P. D. nastupila u radu »Bjelašnice«
nova prekretnica. Pojavljuje se potre-
ba, da radi opsežnog i raznovrsnog po-

slovanja rad društva bude podijeljen
na sekcije. U koliko dosada nije posto-
jala koja sekcija, da primi odgovara-
jući dio rada u svoj djelokrug, pristu-
pilo se je u tom slučaju osnivanju no-
ve sekcije.

Na taj je način i život samog dru-
štva dobio poticaj za jači, življiji i na-
predniji rad.

Kada se uzme u obzir činjenica, da
je Sarajevo sa svojom bližom i daljom
okolicom izrazito planinski kraj i da
ono sve više postaje centar planinarskog
pokreta, onda nam postaje jasno da
i sam rad na izvršavanju progresa
toga planinarskog pokreta mora poči-
vati na zdravim, naprednim i kon-
struktivnim temeljima. Uočavajući tu
važnu činjenicu H. P. D. »Bjelašnica«
prva je među planinarskim društvima
a naročito zauzimanje svoga dugo-
godišnjeg agilnog predsjednika dr. Fle-
gera pokrenula akciju, da se osnove
unutar društvenog rada Omladinska
sekcija.

On kao vrstan planinar a i eminentan
poznavalac prilika, pod kojima je dru-
štvo dosada vršilo svoju funkciju, a tako-
đer imajući pred očima zdrav napred-
ak založio se je svim svojim utjecajem
i obećao punu potporu ovoj naj-
mlađoj sekciji društva.

Da je zaista postojala već davnašnja
potreba, da se osnove Omladinska sek-
cija, služi činjenica, da su rezultati sa-
stanaka, koji su prethodili glavnom
konstituirajućem sastanku omladinaca,
bili izvan svakog očekivanja vrlo do-
bri. Omladinci su zadovoljni s pokre-
tanjem ove akcije, pa zato i pokazaše
dostojnu pažnju baš ovim prvim sa-
stancima. To su bili prvi koraci, na
kojima će se izgraditi sredina, u kojoj
će svaki omladinac naći pravi svoj po-
ložaj i pravu svoju vrijednost. Radi to-
ga su u svoju sredinu okupili i za rad
zainteresirali grupicu oprobanih plani-
nar, s čijim će vodstvom i isku-
stvom kročiti življim koracima kroz
planine Herceg-Bosne.

Odbornici - pročelnik Josip Sigmund,
zamjenik pročelnika Ing. Pavao Fuka-

rek, tajnik I. S. Arnaut, tajnik II. Barić, blagajnik B. Nedić, tehnički vođa D. Kosovac, te Tolpa, Šarnbek, Bobunović, Stilinović, Milanović, Kurilić, Kunovac, Podmenik — vjeruju, da će stvoriti omladini mogućnosti, da kroz zajednicu upozna prirodu — da joj se svaki približi u tolikoj mjeri, da može jasno osjetiti značaj i pravu bit zakona, koji vladaju u životu, kojim je ona olijena.

Načelo im je, da zainteresiraju pojedinca za zajednički rad, od koga će imati više koristi on sam a i zajednica, u kojoj surađuje. U tom smislu organizuju sastanke, na kojima se uz kratko predavanje iz općeg planinarskog otvara diskusija o aktualnim problemima planinarske ideologije. Da su odabrali dobar put i način, može se vidjeti iz napretka, koji već u prvim dаниma svoga opstanka pokazaše. Posjeta kao i oduševljenje na tim zajedničkim

sastancima daje naslutiti, da će rezultati rada Omladinske sekcije biti značajni.

Ali prilike, — uvjeti pod kojima su pristupili radu, iziskuju mnogo spoticanja o goruća pitanja današnjice, a ta su loše i gotovo bijedne prilike, koje vladaju u staležu, iz koga se regrutiraju omladinci. Taj problem je glavni i gotovo, može se reći, jedini kamen spoticanja u radu pojedinca. On ih paralizira u tolikoj mjeri, da i najskromniji i najpomnije razrađen i izabran program Omladinske sekcije podvrgava omladinu izdatcima. A sekcija je možda još i siromašnija nego oni.

Oslanjujući se na zahtjeve, koji se polažu na omladinu a specijalno na odbor O. S., trebalo bi, da Upravni odbor društva svesrdno potpomogne u najširoj svojoj mogućnosti njihov napor i pregalački rad. Trud i izdatci neće ni za jedne ni za druge biti uzaludni. Imamo na jednoj strani volju za rad i potreškoće, a na drugoj obećanje Upravnog odbora društva, pa se nadamo, da će kompromis ići u prilog konstruktivnom i naprednom radu.

Zasada možemo samo omladincima »Bjelašnice« poželjeti, da ne klonu i da se predano dadnu na rad, koji ih očekuje.

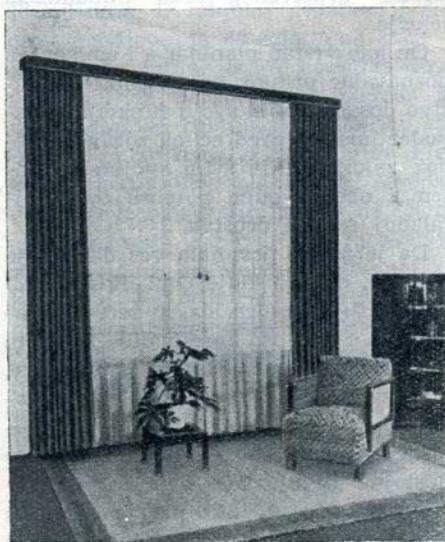
Jo.-Si.

RAZNE VIJESTI

Dr. GJURO ORLIĆ: DUBROVAČKA KLIMA

U nizu stručnih i propagandnih publikacija, koje je objavio Turistički savez u Dubrovniku, upravo je izšla ova nova radnja g. dra. Gjura Orlića, liječnika u Dubrovniku, u kojoj je obrađeno terapeutičko i profilaktičko dje-lovanje dubrovačke klime. Knjiga je vrlo ukusno opremljena (Štamparija »Jadran« u Dubrovniku), te je ilustri-rana sa 22 slike i grafikona. G. dr. Gjuro Orlić, naš poznati klimatolog, obra-dio je u ovom svom djelu opsežni naučni materijal, koji je prikupljan kroz cijeli niz godina.

Može se nabaviti kod Turističkog saveza u Dubrovniku uz cijenu od Din 20.—

**Moderni zastori — tkanine za pokućstvo — popuni — u velikom izboru
najpovoljnije kod domaće tt.
KUNSTEK
Zagreb**

Masarikova 10   Telefon 4407
(prolaz Balkan Kina)

POSJETITE GORSKI KOTAR

RENOVIRAN JE SCHLOSSEROV
DOM HPD NA RISNJAKU 1420 m.

pod samim vrhom Risnjaka. Opskrbljen cijelu godinu. Prilaz iz Mrzle Vodice (željez. stanica Lokve) i Crnog Luga (željez. stanica Delnice).

Opskrbnik B. Šapić

Upute o svim domovima Hrvatskog planinar. društva daje poslovница

**HRVATSKOG PLANINARSKOG DRUŠTVA
U ZAGREBU, Varšavska ul. 2a, - Tel. 65-01**

ŠUME SU IZVOR NARODNOG BLAGOSTANJA

Planinari na svojim čestim izletima dolaze najčešće u priliku, da upoznaju, kako narod gospodari sa svojim šumama. Planinar treba zbog toga da iskoristi svaku zgodu, kako bi uputio neuki svijet u vrijednost okolne šume za njegov život i gospodarski napredak. Narocitu pažnju treba planinar da posveti čuvanju šume od požara, koji često može i sam izazvati.

Neka svaki svijesni planinar postane čuvarom šume u svome kraju!

**Planinari,
posjećujte naše planinarske domove !**

Odjeća i obuća i sve planinarske potrepštine uvijek najjeftinije!

R o b n a k u Ć a

Kastner & Öhler

Z a g r e b , I l i c a 4 i 6

FOTO
GRIESBACH I KNAUS
ZAGREB

Jurišićeva ul. 1 • Zatražite cjenik!

H O T E L I   M A K S S K U Š I Ć

LJUBLJANSKA 33
TELEFON 63-50

Sastajalište svih športaša. Preporuča novo meblirane čiste i jeftine sobe. Prvorazredna domaća kuhinja, u svako doba topla i hladna jela. Toči zagrebačko Grand i Jelačić pivo. Hrvatska i slovenska prvorazredna vina. Dnevno na ražnju janjci i odojci, čevapčići, ražnjići i ostali specijaliteti! Planinari kod spavanja 5% popusta uz predočenje planinarske legitimacije.